

VÁLTOZÓCSILLAGOK

Változócsillag "Adat-bank"

Amikor 1967-ben megkezdtük a magyarországi változócsillag-észlelések rendezését, olyan adathalmazt összeállítását tűztük ki célul, amely az egyes változócsillagokat, Julián-dátum szerint /valamint észlelőnként is/ csoportosítva könnyen feldolgozhatóvá teszi, és minden érdeklődő számára rendelkezésre áll. Az "Adat-bank" 1957-től 1969-ig terjedő észleléseket már összesítette. Ez idő alatt 35 amatőr 10 271 megfigyelést végzett. A 10 leggyakrabban észlelt változó és az észlelések száma: gamma Cassiopeiae = 2326; R Scuti = 741; AF Cygni = 595; Z Ursae Majoris = 554; R Lyrae = 500; HR /nova/ Delphini = 461; béta Pegasi = 403; alfa Orionis = 341; WZ Cassiopeae = 305; V Bootis = 261.

Ugyancsak közöljük az első 10 észlelő nevét és az általuk beküldött adatok számát:

ifj. Bartha L. = 3143; Nagy S. = 2098; Thaly K. = 1095 /már nem észlel/; Somogyi K. = 634; Torma T. = 479; Keszthelyi S. = 433; Székely Cs. = 358; Fejes I. = 293; /már nem észlel/; Szilvay P. = 267; Gál P. = 263.

A listához annyit kell hozzáfűznünk, hogy "elégge széthúzott a mezőny", az első három észlelő az összes adat 61,7 %-át, az első tíz pedig 9063 becsléssel a 88,2 % - t adta. Mivel bizonyára vannak még "lappangó" megfigyelések, kérjük az amatőröket, hogy változócsillag észleléseiket küldjék el alulírott nevére, az "Adat-Bank"-nak /Baja, Tóth Kálmán u. 19, Csillagvizsgáló/. Az észleléseket rendszeresen továbbítjuk a nemzetközi szervezetnek, a rendezett adatokat pedig minden érdeklődő amatőr igényelheti!

Nagy Sándor

Ujabb változócsillag-jelölések

Az utóbbi években felfedezett néhány nóra megkapta a végleges változócsillag jelzést. Ezek: 184008 Nova Scuti 1970=V 386 Sct. 194128 Nova Vulpeculae 1968/2=LV Vul. 194326 Nova Vul 1968/1=LV Vul. 204835 Nova Cygni 1970=V 1330 Cyg.

Az R Scuti összehasonlító csillagai

Számos műkedvelőnek áll rendelkezésére az R Scuti féligszabályos változó térképe, és erről a csillagról aránylag sok adat is érkezik. Éppen ezért érdekes G. Diedrich ellenőrző mérése néhány összehasonlító csillagról. Eszerint éppen a legtöbbször alkalmazott összehasonlító értéke a térképhez viszonyítva a következő:

Térképen	6,1	magn.	Mérés szerint	6,22	magn.	K
"	6,7	"	"	6,72	"	A
"	7,1	"	"	7,33	"	A

Célszerű a térkép adatait eszerint javítani. Az összehasonli-

tókkal legyünk mindig óvatosak: ha változó-gyanúsak, vagy fényességük bizonytalan, jelentsük be!

Nagy Sándor

Változó-észlelők figyelmébe

A Brno-i Csillagvizsgáló igazgatója, Dr. Oto Oburka úr mintegy 50 db Algol típusú fedési változócsillag térképét bocsátotta rendelkezésre. E csillagokat csak a fényminimum körüli néhány órában kell észlelni, de ekkor 10-15 percenként. Kérjük, hogy akiket e munka érdekel, részvételüket a METEOR szerkesztőségénél jelentsek be.

Három hosszú periódusú változócsillag

Térképeink a hosszú periódusú /Long Periodic = LP típus/ változócsillagok közül három olyat mutat be, amelyek fényesség-ingadozásának időszaka ezen a típuson belül aránylag rövid, tehát egy megfigyelési sorozaton belül végigkövethető. Emellett maximális fényességük körül már 3-5 cm-es távcsővel, kézi látcsővel is észlelhető, míg minimum időszakban 15-20 cm-es amatőrtávcsövekkel ugyancsak láthatók maradnak, így teljes fényváltozásuk műkedvelő eszközökkel végig kísérhető. Adataik /koordináták 1950-re/:

V Bootis	14 ^h 27,7 +39°05'	6,4-12,8	GM6e	LP	258 ^d
R Bootis	14 35,0 +26 27	5,9-13,1	GM4e	LP	223
R Vulpeculae	21 02,2 +23 37	7,4-13,4	GM4e	LP	136,8

/Az első két rovat a rektaszencenziót és deklinációt, a harmadik a maximum és minimum fényességét, a negyedik a színképtípust, az ötödik a típust, a hatodik a periódust tünteti fel napokban/ Mivel a hosszú periódusú változó periódus-hossza nagy mértékben ingadozhat, kívánatos e változók maximum időpontjának menően pontosabb meghatározása. Az itt felsorolt változók maximuma nagyjából a következő időszakban várható: R Bootis = 1971. aug. 1-5; V Bootis = aug. 1-7; R Vulpeculae = aug. 3-10 között. Az adatokat kérjük, a következő hó 3-ig Nagy Sándor nevére a bajai Csillagvizsgálóba küldeni. /Baja, Tóth Kálmán u. 19/. Lásd 1. ábra, a következő oldalon.

Kérelem amatőrcsillagászainkhoz

1. Kérjük mindazokat, akik épületek falán levő napórakról tudnak, vagy hordozható, un. asztali-ill. zsebnapóra birtokában vannak, hogy e műszerekről rövid leírást, és ha lehet, fényképet is szíveskedjenek a METEOR szerkesztőségéhez küldeni. A leírás tartalmazza a napóra méretét, anyagát, készítőjét /ha megállapítható/, gyártás évét vagy évszázadát, típusát, lelőhelyét. Az adatgyűjtéssel az eléggé szegényes hazai műszerlistát kívánjuk kibővíteni. Az adatok közlése semmiféle kötelezettséggel nem jár.

2. Megvételre keresem a Csillagászati Évkönyv 1958, 1959, 1960 és 1970 évi köteteit. Az ajánlatokat kérem az Uránia Csillagvizsgáló címére küldeni:

ifj. Bartha Lajos